

OPREDELITEV POLITIČNE PARTICIPACIJE

11.2.2008

Politična participacija (PP) predstavlja mehanizem, preko katerega lahko državljani pošiljajo informacije oblasti o njihovih interesih, preferencah, potrebah in na ta način lahko predstavljajo določen pritisk na oblast, da se na vse to odzove.

PP je v bistvu komunikacijski proces. Lahko je verbalen ali neverbalen.

Vprašanje odzivnosti vlade. PP naj bi imela največji učinek, če bi oblast vodila k delovanju. Oblast ponavadi ne sledi željam posameznika.

Ali si oblast želi in ali je zmožna uresničiti kar državljani pričakujejo?

Obstoj različnih interesov ali celo nasprotujočih si interesov. Oblast poskuša izkoristiti nasprotujoča mnenja in konflikte dveh skupin za alibi/opravičilo, da ne deluje tako kot ena skupina pričakuje.

PP je odvisna od motivacije in sposobnosti posameznika. Glasnost in enakost sta središčni točki PP. Glasnost zato, ker, če nekdo želi izraziti interese, bo bolj uspešen, če se ge bo bolje slišalo in če se bo jasneje izrazil. Enakost = enaka obravnava vsakega državljan. Večja je aktivnost posameznika, večja je verjetnost, da o oblast prisluhnila interesom. Posamezni državljani so lahko bolj ali manj aktivni. Ali participiramo v različnih oblikah, ali pa pri eni obliki PP participiramo bolj ali manj.

Primer: udeležba na volitvah → katere volitve → demonstracije → udeleženec ali organizator?

Sposobnost participiranja je približno enaka pri vseh, razlikuje pa se po motivaciji.

PP je prostovoljna aktivnost (izjema je obvezna volilna udeležba).

Mikro in makro raven PP. Mikro raven se veže na posameznika, enota proučevanja pa je lahko tudi država, oblika pol. sistema.

- koleracija med stopnjo razvoja države (bdp/prebivalca) in stopnjo PP
- ali velikost države vpliva na udeležbo na volitvah (DA) → Kaj je velikost države? Obseg države, gostota prebivalstva, št. prebivalcev,...

Pomembnost volitev → teza o pomembnosti volitev

- ene volitve imajo pomen razdelitve formalne moči → prvorazredne volitve, drugorazredne volitve (v parlamentarnem sistemu so bolj pomembne parlamentarne volitve, v predsedniškem sistemu pa predsedniške volitve).

Individualna ali kolektivna raven PP

Individualna: posameznik → volitve, kandidiranje

Kolektivna: skupina → demonstracije, protesti

Konvencionalna in nekonvencionalna oblika PP

Konvencionalna: tradicionalna → udeležba na volitvah, član politične stranke, sodelovanje v kampanjah, udeležba na referendumih,...

Nekonvencionalna: moderna → delovanje interesnih skupin, sindikatov, demonstracije, podpisovanje peticij,... → Ali so to res še nekonvencionalne oblike?
 Ali lahko neka skupina pridobi status interesne skupine takrat, ko nekaj želi ali pa obdrži status quo?

Legalne in nelegalne oblike PP

Legalne: skladne z zakonodajo in pravili in tudi organizacija mora biti v skladu z njimi
 → najava demonstracij in potek

Nelegalne: niso v skladu s predpisi in zakoni

Ali je vsak nelegalna oblika tudi nasilna oblika?

Verba, Schlozman, Brady

	Sposobnost dostavljati informacije	Stopnje obsega PP	Zahteva po virih
Glasovanje na volitvah	NIZKA	NIZKA	ČAS
Sodelovanje v volilni kampaniji	MEŠANA	VISOKA	ČAS, USPOSOBLJENOST
Kontaktiranje nosilcev oblasti	VISOKA	SREDNJA	ČAS, USPOSOBLJENOST
Protesti	VISOKA	SREDNJA	ČAS
Prispevanje finančnih sredstev	MEŠANA	VISOKA	FINANČNA SREDSTVA

Milbrath – Hiearhija politične vključenosti posameznika

Posameznike lahko razdelimo v 3 skupine:

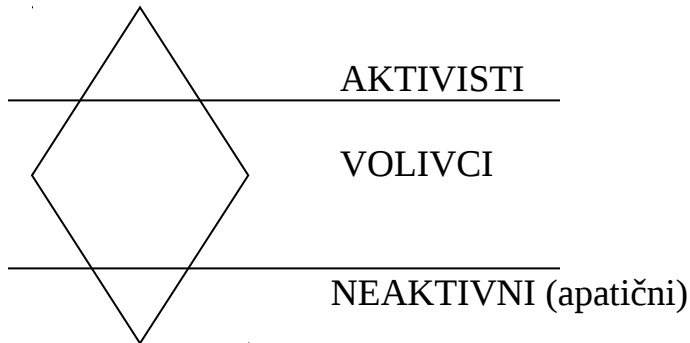
- opazovalci
- prehodne dejavnosti
- gladiatorje

Za PP je značilen kumulativen značaj → posameznik, ki se nahaja višje bo zelo verjetno izvajal ostale oblike PP, ki so nižje na lestvici, obratno pa ne velja.

Gladiatorji se borijo, opazovalci pa odločajo o zmagovalcu.

Ta hiearhija predstavlja tudi hiearhijo stroškov; višje si na lestvici, več investiraš.

Posamezniki lahko prehajajo iz ene skupine v drugo. Lažje prehajajo znotraj ene skupine, kot pa med skupinami.

Diamant politične participacije**DEJAVNIKI POLITIČNE PARTICIPACIJE**

18.2.2008

Katere lastnosti so tiste, ki bodo posameznika spodbudile, da se bo v večji meri udeleževal političnih aktivnosti bolj kot drugi?

1. *Model racionalne izbire* – **Downs**, kasneje ga bosta dopolnila **Riker** in **Ordeshook**
  - govori o pričakovanih koristih, ne o potencialnih
  - posameznik se bo odločil za volitve, ko bodo nagrade

$$R = P \times B - C$$

večje od 0

R (rewards) – nagrade, ki jih posameznik dobi z aktom udeležbe na volitvah

B (benefits) – koristi, ki jih posameznik dobi z uspehom svojega kandidata na volitvah

→ pričakovane koristi so nične, če:

- si kot racionalen volivec prepričan, da bo tvoj kandidat zmagal
- si kot racionalen volivec prepričan, da bo tvoj kandidat izgubil

P (probability) – verjetnost, da bo posameznik z udeležbo na volitvah odločil rezultat Volitev

C (costs) – stroški, ki so povezani z aktom volitev → ČAS (da prideš na volitve; pridobivanje informacij) in MATERIALNI STROŠKI

Downs

Ali posameznik želi, da se ohranja demokracija ali ne?

Volitve kot mehanizem za ohranjanje demokracije

Riker in Ordeshook

Dodala sta 6 razlogov k preračunavanju koristi in stroškov:

1. občutek državljanske dolžnosti, da se udeležuješ volitev (je eden izmed pomembnejših dejavnikov)
2. občutek izgubljenih priložnosti (če se volitev niso udeležil in si se uštel pri preračunavanju, npr. da je tvoj kandidat nato izgubil za 1 glas)
3. občutek, da drugi ne bodo glasovali, zato bo tvoj glas toliko bolj pomemben
4. vprašanje tega, ali so politične stranke oz. kandidati prikazali lahko ali težko odločitve
5. vprašanje stroškov (čas)
6. ali je racionalno ali neracionalno, da se posameznik ukvarja s preračunavanjem

2. Alternativni modeli – **Blais** (ni avtor nobenega od teh modelov)

A) MODEL VIROV – SOCIOEKONOMSKI MODEL (SES)

- model virov je tisti, ki se najpogosteje uporablja
- posamezniki, ki imajo več časa, več finančnih virov in večjo usposobljenost, so tudi bolj politično aktivni
- model virov predpostavlja, da je PP odvisna od stroškov, model racionalne izbire pa predpostavlja koristi posameznika
- **socioekonomski položaj posameznika** → govori o dejavnikih, ki razkrivajo soc.-ekn. položaj posameznika:

a. izobrazba
 b. prihodki
 c. poklic

} v katerem družbenem sloju se posameznik nahaja

- povezanost med st. izobrazbe in st. prihodka
- zasebni ali javni sektor → večja politična aktivnost v javnem sektorju, ker so odvisni od odločitev izvoljenih
- prestižnost poklica → bolj prestižen, večji prihodek, višja st. izobrazbe
- **urbano – ruralno okolje** → tisti, ki živijo v urbanem okolju imajo višjo izobrazbo, višji prihodek in boljši poklic
- **starost** → mladi v manjši meri participirajo kot starejši
- **spol** → moški participirajo v večji meri kot ženske

B) MOBILIZACIJSKI MODEL

- predpostavlja, da se je pri stopnji potrebno pomakniti na kolektivno raven
- skupine, mreže v katere naj bi bili posamezniki vključeni za večjo politično aktivnost
- vprašanje družbenega pritiska

- **vklučitev v različne skupine / organizacije**
- **značilnosti strankarske arene**
- **institucionalni dejavniki** (nekatero volitve so pomembnejše od drugih)

C) MODEL PSIHOLOŠKE VKLJUČITVE ali PSIHOLOŠKI MODEL

- vključuje stvari odnosa, interesa posameznika do politike, institucij
- predpostavlja, da posamezniki, ki jih politika ne zanima, bodo tudi manj politično aktivni
- **odnos do politike**
- **interes za politico**
- **zaupanje v oblast/institucije** (parlament, vlada, sodstvo, stranke) → manjše je zaupanje, manjša je PP
  - če poznamo gibanje zaupanja v parlament, poznamo gibanje zaupanja v politične stranke
  - vprašanje zaupanja v oblast/institucije → ko je st. zaupanja majhna se zgodi 2:
    1. ljudje bodo bežali v apatičnost
    2. ob določenih okoliščinah, mobilizacijskih dejavnikih → korenit preobrat v visoko PP

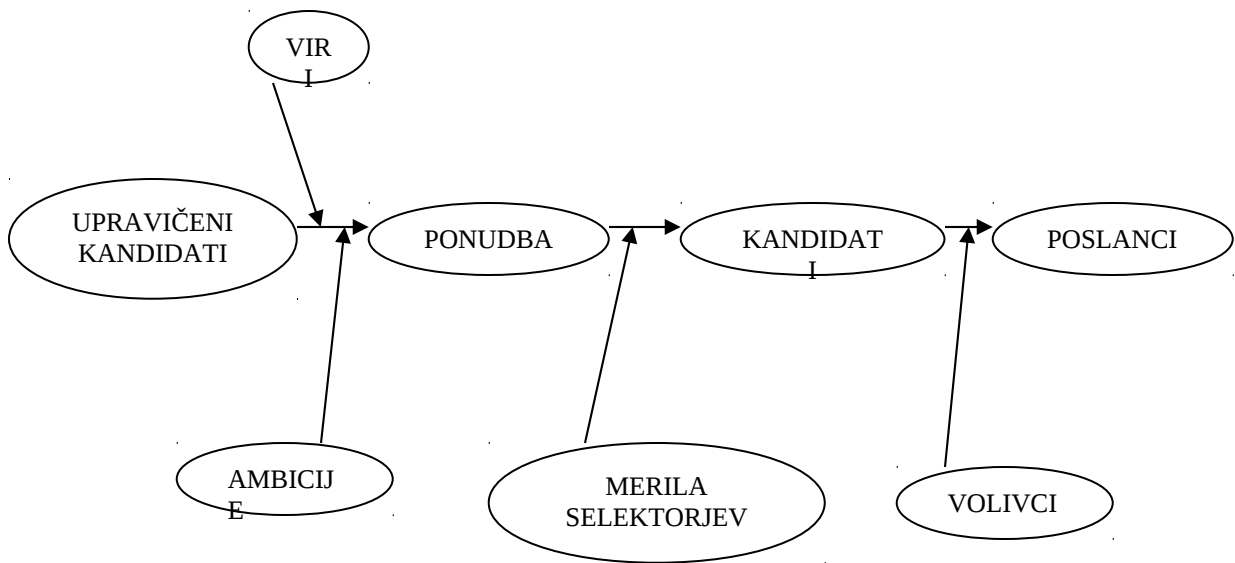
D) SOCIOLOŠKI MODEL

- nasprotoval naj bi najbolj modelu racionalne izbire
- predpostavlja, da posameznik ni individuum, ampak je vključen v širše socialne mreže (skupno dobro, javno dobro); se obnašaš kot del družbe
- razvije se v 2 struji:
  1. vloga družbenega pritiska (čutijo, da je to njihova državljanska dolžnost; ker to delajo drugi; pritisk prijateljev)
  2. koncept občutka dolžnosti (moralna obveza)
- **vklučitev v različne skupine / organizacije**
- **značilnosti strankarske arene**
- **institucionalni dejavniki** (nekatero volitve so pomembnejše od drugih)

ŽENSKES IN POLITIČNA PARTICIPACIJA

25.2.2008

- ženske bolj sodelujejo v neinstitucionalnih politikah
- dejavniki, ki vplivajo na vključenost žensk v politiki:
  1. *splošni dejavniki* (aktivnost različnih gibanj; udeležba na volitvah; značilnosti strankarskega sistema)
  2. *družbeni dejavniki* (družbeni položaj žensk; izobrazba; delovna sila)
  3. *politični dejavniki* (vprašanje (ne)naklonjenosti političnih strank; značilnosti, ideologija političnih strank; vprašanja znotraj strankarskega delovanja → procesi odločanja, selekcija, povezava volilnega sistema in participacije žensk)

MODELI PREDSTAVNIŠTVA

a) TERITORIALNI MODEL

- Zagovarja idejo, da naj bi izvoljni predstavniki predstavljali interese tistega ozemlja, na katerem so bili izvoljeni

b) PLURALISTIČNI MODEL

- Zagovarja idejo, da naj bi izvoljeni predstavniki predstavljali različne tekmujoče interese

c) STRANKARSKI MODEL

- Zagovarja idejo, da naj bi izvoljeni predstavniki predstavljali politično stranko, na listi katere so bili izvoljeni

d) DEMOGRAFSKI MODEL

- Zagovarja idejo, da naj bi izvoljni predstavniki predstavljali mikrokozmos populacije (npr. 5% invalidov v družbi → 5% invalidov v parlamentu)
- kljub kritiki demografskega modela je vprašanje vključenosti žensk v parlament, je dobival vedno večjo pozornost politikov in družbe
- ne moremo najti enega modela, ki bi bil primeren in bi ustrezal vsem

TRIJE VIDIKI RAVNI, KI VPLIVAJO NA POLITIČNO PREDSTAVNIŠTVO

1. ponudba kandidatov za člane predstavniškega telesa (pol. stanke)
2. kriteriji tistih, ki odločajo o izboru kandidatov (pol. stanke)
3. odločitve volivcev na volitvah (volivci)

1. Ponudba kandidatov

- zakonske omejitve (aktivna volilna pravica; izključeni so tisti, ki:
  - a. niso dovolj stari
  - b. niso državljani
  - c. nimajo poslovne sposobnosti
 → kljub velikemu št. potencialnih kandidatov, se jih za kandidaturo ne odloči veliko
- viri, ki jih ima posameznik na razpolago in motivacija (najpogostejša sta:
  - a. viri (čas, denar, izkušnje, usposobljenost)
  - b. ambicije (želja, da bi delal v javno dobro; da bi delal dobro v korist skupine, ki ji pripadaš; profesionalne ambicije)
  - c. izobrazba
  - d. dela, ki jih posameznik opravlja
  - e. vrednote
 → zadnje tri so najpogostejši dejavniki, ki zavirajo udeležnost žensk v politiki

2. Selektorji in njihova merila

- Vloga političnih strank (malo število neodvisnih kandidatov)
- Vloga zakonodaje
- Množične stranke (nastale so zaradi širjenja volilne pravice; Catch all stranke) in profesionalizacija političnih karier (politika postane kot poklic) – pomen političnih izkušenj (več kot imaš političnih izkušenj, več možnosti imaš, da boš prišel na listo stranke; politične izkušnje so pa tudi negativno povezane z udeležbo žensk v politiki)
- Strankarski oz. državni ukrepi za povečanje števila žensk na kandidatnih listah (spolnen kvote (prej ženske kvote) – npr.30% prisotnosti enega spola v stranki
  1. mehanizem, ki so ga stranke same opredelile v svojih statutih
  2. nacionalni ukrepi (vsem političnim strankam nalaga, da mora biti določen % žensk/obeh spolov v stranki → držav s takšnimi ukrepi ni veliko

Viri nasprotovanja:

- npr. nekdo je dober govorec, vendar ni pravega spola
- viri nasprotovanja žensk, tistih, ki so imele predhodne politične izkušnje

3. Odločitve volivcev

- a. *merila volivcev* (glasuješ za kandidata, ki zagovarja podobne vrednote, ki jih tudi sam; starost kandidata; politične izkušnje kandidata)
- b. *koga volijo ženske* (hipotetično, če sta dva kandidata (moški in ženska) popolnoma enaka, bi ženske v majhno večji meri glasovale za žensko kot pa moški)
- c. *tematsko glasovanje* (volivci se oredelijo glede na to, katero politično vprašanje je v času volitev pereče in kakšne odgovore nanj ponujajo kandidati; volivci spreminjajo svoja mnenja od volitev do volitev, niso zvesti eni in isti stranki)

Slovenija

- a. nacionalna zakonodaja o ponudbi kandidatov (vse je večinoma prepuščeno strankam samim)
- b. ponudba kandidatov in kandidatke – javnomnenjski

VOLILNI SISTEM IN POLITIČNA PARTICIPACIJA – ŽENSKE

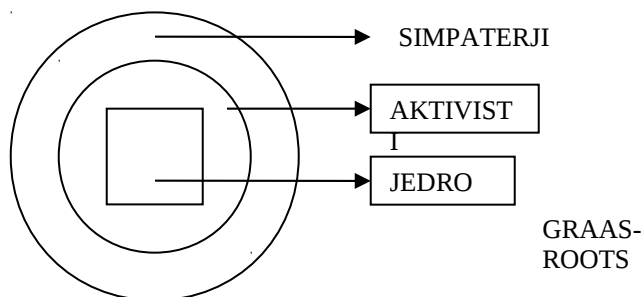
- IZVOLJIVOST = št. izvoljenih poslank v Državni zbor × 100: št. kandidatke na kandidatskih listah
- V SLO ne velja, da je proporcionalni system bolj naklonjen ženskam kot pa večinski system → po večinskem sistemu je bila v občinski svet izvoljena vsaka 3. ženska, po proporcionalnem pa vsaka 11. ženska

POLITIČNA PARTICIPACIJA MLADIH

- vidik izobrazbe
- vidik dohodka
- življenjski cikel → ko se spremenijo osebne okoliščine se spremeni PP
- Ali mladi manj participirajo ali samo participirajo drugače? Zakaj drugače? (nekonvencionalne oblike participacije)
- Vzročno orientiranje?

DRUŽBENA GIBANJA**Značilnosti družbenih gibanj oz. skupne točke pri opredelitvi družbenih gibanj:**

- posebna zvrst družbene akcije
- sklop vedenj, ki prekoračujejo norme in institucionalna pravila političnega sistema
- sklop vedenj temelječih na konfliktu
- družbena skupina v akciji za ohranitev / spremembo obstoječe ureditve ali porazdelitev družbene moči
- kolektivna akcija
- neinstitucionalizem in oblika udeležbe v politiki; minimalna koordinacija

Aktivnosti v družbenih gibanjih

Razmerja med družbenimi gibanji in političnimi strankami:

- procesualna (družbena gibanja lahko prerastejo v stranke, npr. delavsko gibanje)
  - vzajemno-kritična (kritična dejavnost delavskih gibanj, ki vpliva na dejavnost strank)
  - ignoriranje (razmerje medsebojnega / enostranskega ignoriranja))
  - instrumentalna (izkoriščanje enih strank v korist enih ali drugih)
  - integrativna (prehod gibanja v politično stranko; nastanek neke nove vrste politične stranke → primer Nemških zelenih)
1. Nova družbena gibanja ob koncu 70.let in na začetku 80.let – postmaterialistične vrednote, vključevanje predvsem mladih
  2. Nastanek posamičnih strank iz družbenih gibanj

INTERESNE SKUPINE

10.3.2008

INTERESNA SKUPINA		POLITIČNA STRANKA
Skuša vplivati na oblikovanje / izvedbo javnih politik (pot preko katere skušajo priti na oblast so volitve)	JAVNE POLITIKE	(so)oblikuje javne politike (parlamentarne stranke)
Skuša doseči (ne)dejavnosti vlade, praviloma ne išče mesta v oblasti	VLADA	Boj za oblast
Ožje tematike, posebne in posamične tematike (socialne, kulturne politike)	TEMATIKE	Široko področje tematik, splošen program
Cikličnost pozornosti, točkaste ali občasne dejavnosti; različne stopnje institucionalizacije (aktivirajo se občasno)	KONTINUITETA (vprašanje stalnega ali občasnega delovanja)	Praviloma stalno navzoča, Institucionaliziranost (delujejo dnevno v politični sferi)

OPREDELITVE INTERESNIH SKUPIN

- **Zeigler:** Interesne skupine so formalne organizacije, ki v demokratičnih državah skušajo vplivati na oblikovanje javnih politik
- **Grant:** Interesne skupine so organizacije, ki poskušajo vplivati na oblikovanje in izvajanje javnih politik
- **Ippolito in Walker:** Interesne skupine so prostovoljne organizacije posameznikov, povezane s skupnim interesom oz. ciljem, ki ga ne morejo uveljaviti oz. dočeči kot atomizirani posamezniki, zato poslušajo na oblikovanje javnih politik vplivati kot formalna organizacija – na tiste, ki imajo v procesih oblikovanja javnih politik formalno določene pristojnosti in funkcije

Ali so interesne skupine dobre ali slabe za delovanje demokracije?

- Maddison pravi, da so lahko škodljive, a je žal neogibno (v veliki meri vplivajo na odločevalce politike in jih celo nadzirajo)
→ zlasti močne in velike interesne skupine so tiste, ki rušijo nek skupen

interes

→ prepoved delovanja interesnih skupin pa bi bila še bolj škodljiva

- Sodobniki pa poudarjajo pozitivne strain interesnih skupin → mehanizem s katerim državljanji vplivajo na oblast

OPREDELITEV / KRITERIJI INTERESNIH SKUPIN

1. po obsegu oz. širini interesov, ki ji predstavljajo in zagovarjajo :

- sekcijske → interesi ozkega dela družbe (npr. sindikat zdravnikov); pripadajo samo tisti, ki spadajo k tem poklicem
- promocijske (javne) → (npr. Amnesty International); želijo vključiti čim več ljudi

2. glede na članstvo:

- interesne skupine ZA
  - interesne skupine OD
- Vključevanje / izključevanje članstva?

3. po stopnji njihove organiziranosti:

- *izjemne / trenutne interesne skupine* → hitra vzpostavitev, nizka stopnja organiziranosti
- *neasociacijske interesne skupine* → podobne zgornjim, vendar so oblikovane na podlagi skupnih interesov neke etnične skupine ali regije
- *institucionalne interesne skupine* → visoka stopnja organiziranosti, institucionaliziranosti (npr. rimsko-katoliška cerkev). To naj bi dajalo moč.
- *Asociacijske interesne skupine* → visoka stopnja organiziranosti, gre za zbiranje posameznikov, predstavljanje širših interesov (npr. zbornice, sindikati)

4. glede na dostop do vlade:

- notranje interesne skupine → so tiste, ki jih vlada sprejema kot legitimne / relevantne; vlada se z njimi redno posvetuje
- zunanje interesne skupine → si ne želijo dostopa do vlade, na drugi strani pa jih vlada ne prepozna kot legitimne / relevantne

a. notranje interesne skupine so:

1. UJETE INTERESNE SKUPINE → ne morejo postati zunanje, ker so odvisne od vlade (finančno)
2. NIZKO PROFILIRANE INTERSNE SKUPINE / VISOKO PROFILIRANE → instrumentalizacija množičnih medijev teh skupin za vzpostavljanje odnosov z vlado; nizko profilirane interesne skupine v manjši meri uporabljajo množične medije za odnose z vlado

b. zunanje inzeresne skupine so:

1. MOŽNE NOTRANJE INTERESNE SKUPINE → niso dovolj relevantne, da bi jih vlada zaznala
2. NAVADE ZUNANJE INTERESNE SKUPINE → imajo namen postati notranje

interesne skupine, primankuje jim izkušenj, znanj, zato jih vlada ne prizna kot relevantne

3. **IDEOLOŠKE ZUNANJE INTERESNE SKUPINE** → ne želijo postati notranje, ker ne uporabljajo nekih poti za uveljavljanje interesov

Možno je premikanje položaja znotraj skupin in tudi preskok iz zunanje v notranje skupine.

Zagovorniki pluralizma glede na notranje / zunanje interesne skupine pravijo, da v družbi obstaja veliko interesov, ki so si lahko tudi nasprotujoči, vendar nobeni interesi nimajo privilegiranega položaja.

Zagovorniki korporativizma pa pravijo glede notranjih / zunanjih interesnih skupin, da lahko obstaja več interesov, vendar so nekateri tako pomembni, da jim vlada zagotavlja dostop do oblasti in so v privilegiranem dostopu so oblasti. → ne gre samo za koristi privilegirane skupine, ampak gre tudi za dolžnosti pri izvajanju (implementaciji) javnih politik

“TARČE” IN TEHNIKE VPLIVANJA INTERENSIH SKUPIN

Interesne skupine želijo uveljaviti svoje interese in vplivati. Pred tem se morajo odločiti komu bodo predstavili svoje interese. → KRITERIJI:

- moči
- zavezniki

Tehnika načrtovanja je tudi način vplivanja.

TARČE: na koga be se obrnil, bi izbor opravil na podlagi:

1. ocene moči in dostopnosti igralca
2. kdo pripravlja predloge zakonov, da to potem umesti v predlog
3. dostopnost političnih odločevalcev je zelo vprašljiva. Včasih ne želijo priti v stik z interesno skupino. Nekateri so popolnoma nedostopni. Ni nujno, da interesne skupine skušajo vplivati samo na enega odločevalca. Če odločevalec ni dostopen, se preusmerijo na druge.

TEHNIKE VPLIVANJA INTERENSIH SKUPIN

- **NEPOSREDNE:** interesne skupine skušajo vplivati na podlagi neposrednih oblik (npr. pogovori, peticije)
- **POSREDNE:** delovanje preko množičnih medijev. S tem želijo (so)oblikovati neko javno mnenje. Javno mnenje ima vpliv na politične odločevalce. Množični mediji želijo opozoriti javnost in odločevalce. Lahko spremenijo vzdušje v javnosti → ozaveščanje javnosti, ko želijo predstaviti probleme. Najmočnejšo obliko predstavlja pritisk na odločevalce prek množičnih medijev. Nimajo pa vse interesne skupine možnosti vplivanja prek množičnih medijev.

Poskuse vplivanja interesnih skupin so povezali z nedopustnostjo in nedovoljenostjo. Ena izmed oblik urejanja in delovanja interesnih skupin in odločevalcev je zakonsko urejanje.

LOBIRANJE → najamemo nekoga, da vpliva / prepričuje nosilce državne oblasti (proti plačilu predstavlja interese svojega naročnika)

Urejanje razmerij:

1. zakonsko urejanje interesnih skupin
2. različna pisna pravila
3. izjave poslancev (napovedo predstavniki katerih interesnih skupin bodo lahko prisotni)
4. primer, da ni nič regulirano

Kaj se ureja?

Navadno se določa tarče interesnih skupin, metode in tehnike, ki se lahko uporabljajo, kazenske sankcije v primeru kršitev pravih aktov, dostopnost političnih odločevalcev.

Zakaj politični odločevalci sodelujejo z interesnimi skupinami?

- Da sprejemo dobro odločitev na podlagi večih informacij
- Za strokovna znanja, ki jih mogoče odločevalci nimajo

Porast števila interesnih skupin je po mnenju poslancev od leta 1990 dalje.

Interesne skupine ogrožajo demokratične procese? (mnenje poslancev)

V Sloveniji je asociacijsko delavnje pomembno v 18. in 19. stol.; v socialističnem okolju so delovale različne interesne organizacije.

Mnenje poslancev: število interesnih skupin se povečuje. Od 94. – kasnejših podatkov je to število naraščalo. → 70% vprašanih je zaznalo visoko število interesnih skupin v prvih 4ih letih. 70% jih je tudi odgovorilo, da delovanje združenj, zvez, organizacij,...ne more ogroziti delovanja demokracije. Poslanci so zelo relativni do delovanja interesnih skupin.

TARČE V SLOVENIJI (po anketi)

- vlada → ministrstva
- druge interesna skupine
- parlament oz. poslanci

IZBOR GLAVNE TARČE

- njena moč → vlada 80%, DZ 47%
- njene formalno določene pristojnosti in funkcije
- pristojnost oblikovanja predlogov javnih politik / zakonov (17%)
- njena dostopnost (2%)

72% anketirancev pravi, da je najmočnejši politični odločevalec javni medij.

TEHNIKE VPLIVANJA

- sodelovanje s strokovnjaki z različnih področij
- preko množičnih medijev
- sodelovanje z drugimi interesnimi skupinami

UČINKOVITOST RAZLIČNIH TEHNIK

- stiki s političnimi odločevalci na uradnih mestih (73%)

- neformalni osebni stik izven uradnih prostorov
- telefonski pogovori z vplivnimi posamezniki
  - pošiljanje pisem (70%)
  - objava javnih pisem
  - pošiljanje pisnih materialov / analiz pristojnim političnim odločevalcem

Zakona o delovanju interesnih skupin nimamo.

NORMATIVNA UREDITEV LOBIRANJA / DELOVANJA INTERESNIH SKUPIN

- Zakon (predlog zakona 1999 in 2003)
- Kodeks lobistov in kodeks ravnanja javnih uslužbencev
- Mnenje o normativnem delovanju interesnih skupin
- Mnenje poslancev o normativni ureditvi delovanja interesnih skupin

Če ni normativne ureditve, nekateri mislijo, da je tako delovanje sprejemljivo, drugi, da ni.

PREDLOG ZAKONA O LOBIRANJU

- 2× vložen in 1× zavrnjen

VIRI IN USPREŠNOST INTERESNIH SKUPIN

- finančni → članarine
- kadrovski
- večja / manjša uspešnost

POVEZOVANJE INTERESNIH SKUPIN SLOVENIJE S TUJIM INTERESNIMI SKUPINAMI

- koristi od povezovanja
- katere interesne skupine se povezujejo? → kmetijske, humanitarne,...

ZAKONSKO UREJANJE LOBIRANJA

17.3.2008

- Zakon o političnih strankah
- Zakon o volilni kampanji
- Zakon o poslancih
- Zakon o nezdržljivosti posameznih funkcij → način organiziranja, delovanja, javna predstavitev mnenj → Poslovnik DZ, Poslovnik DS, Poslovnik vlade
→ možnost stika s civilno družbo in predstavniki interesnih skupin

Delovna telesa predstavljajo v parlamentu delitev dela. Delimo jih na odbore in komisije. Matična delovna telesa naj bi obravnavala materijo, ki se sprejema v DZ. Interesnim skupinam se najbolj zapira pot v državotvornih delovnih telesih (notranje zadeve, pravosodje, ...)

- Kodeks poklicnih lobistov, Kodeks ravnanja javnih uslužbencev → zagotavlja enako obravnavo vseh potencialnih strank. Definira, kaj so darila oz. kaj se ne smatra za korupcijo.

Predlog zakona o lobiranju je bil DZ vložen 2×. Predlog je bil napisan l.'97, v DZ se je vložil l.1999. vlade so največkrat tiste, ki pripravljajo osnutke, tega so pripravili strokovnjaki (pravniki, politologi) na prošnjo DZ. Formalin predlagatelj so bili 4 poslanci

iz različnih poslanskih skupin, da bi ustvarili enakopravnost in, da ne bi bil en poslanec najbolj pomemben / nosilec. L.2000 so bile volitve in 2002 je eden od 4ih poslancev vložil predlog zakona o lobiranju še enkrat (kasneje se umakne). V mandatu 2004-08 predloga o tem zakonu ni bilo.

Vsebina:

- Lobiranje možno samo v zakonodajni in izvršilni veji oblasti, ne pa v sodni
- Ideja, kako naj bi bil vzpostavljen nadzor nad lobisti (register v DZ)
- Kazni za kršitve tega zakona (1. pisni opomin, 2. prepoved obnovitve vpisa za eno leto, 3. prepoved delovanja v določeni zadevi, 4. prepoved delovanja za določen čas – 3-6 mesecev)
- Splošne opredelitve lobiranja – način in obliko vplivanja interesnih organizacij na odločilne veje oblasti pri sprejemanju zakonov in aktov → vse pravno predvidene oblike združevanja fizičnih in pravnih oseb (gospod. združenja, zbornice, društva, ...)
- Na novo bi se vzpostavil poklic lobista
- Način dela lobistov (naj bi bil javen; dejanje podbud za sprejem pravnega akta; zagotavljanje informacij za določen akt; udeležba na predstavitvah)
- Obvezna registracija (konstitutiven akt)lobistov → za 1 leto, obvezno poročanje o njihovem delu in nadzor nad resničnostjo poročanja
- Pravice in dolžnosti lobistov
  - Informacije o delu delovnih teles in pridobitev dokumentov
  - Poročila o tem, ko se dobivajo informacije s strokovno podlago
  - Pravica sodelovati v delovnih telesih in sejah
- Generalni sekretar DZ naj bi bil odgovoren in bi vodil register lobistov
- Ustanovljena naj bi bila posebna komisija v DZ, kateri bi lobisti pošiljali poročila. Navedeno bi moralo biti: lobisti, zadeva pri kateri je sodeloval, navedba s kom je hotel komunicirati. Lobist naj bi se vsakemu, na katerega bi vplival, predstavil in povedal kdo mu je naročnik.
- Prepovedano ravnanje: lobist ne bi smel posredovati netočne podatke; ne bi smel sprejemati daril,...

Z zakonom so hoteli zajeti del, ki se nanaša na poklicne lobiste.